Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kymmenes jaosto)

14 päivänä marraskuuta 2013 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue — Brysselin yleissopimus — Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Asetus (EY) N:o 44/2001 — 5 artiklan 1 alakohdan b alakohta — Tuomioistuimen toimivalta — Erityinen toimivalta — Sopimusta koskeva asia — Käsite ”palvelujen suorittaminen” — Varastointia koskeva sopimus

Asiassa C-469/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Handelsgericht Wien (Itävalta) on esittänyt 17.9.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.10.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH

vastaan

Olbrich Transport und Logistik GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Juhász sekä tuomarit A. Rosas (esittelevä tuomari) ja D. Šváby,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt M. Stögerer,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään S. Chala ja L. Kotroni,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Wilderspin ja W. Bogensberger,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian perustellulla määräyksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklan mukaisesti,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 5 artiklan 1 alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Itävallan oikeuden mukaan perustettu yhtiö Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH (jäljempänä Krejci Lager) ja Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö Olbrich Transport und Logistik GmbH (jäljempänä Olbrich Transport) ja joka koskee maksun suorittamista tavaroiden varastoinnista Wienissä (Itävalta) sijaitsevalla tontilla.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Brysselin yleissopimus

3 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä 29.11.1996 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL 1997, C 15, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus), 5 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

1) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä – –”

Asetus N:o 44/2001

4 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 11 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä, ja niiden on perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella, ja vastaajan kotipaikan tuomioistuin on aina toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia, joissa riidan kohteen tai osapuolten sopimusvapauden vuoksi jokin muu liittymäperuste on oikeutettu. – –”

5 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Asianmukaisen lainkäytön helpottamiseksi tai tuomioistuimen ja riita-asian läheisen yhteyden vuoksi tulisi olla vaihtoehtoisia toimivaltaperusteita vastaajan kotipaikan mukaan määräytyvän toimivaltaperusteen lisäksi.”

6 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 19 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Olisi varmistettava jatkuvuus Brysselin yleissopimuksen ja – – asetuksen välillä, minkä vuoksi olisi säädettävä siirtymäsäännöksiä. Saman jatkuvuuden olisi koskettava myös [unionin] tuomioistuimen tulkintaa Brysselin yleissopimuksesta. – –”

7 Asetuksella N:o 44/2001 säädetyt toimivaltasäännöt ovat sen II luvussa, joka koostuu 2–31 artiklasta.

8 Asetuksen N:o 44/2001 II luvun 1 jaksossa, jonka otsikko on ”Yleiset säännökset”, olevan 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu.”

9 Asetuksen N:o 44/2001 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ainoastaan tämän luvun 2–7 jakson säännösten nojalla.”

10 Asetuksen N:o 44/2001 II luvun 2 jaksossa, jonka otsikko on ”Erityinen toimivalta”, olevassa 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa:

1) a) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä,

b) jollei toisin ole sovittu, tätä säännöstä sovellettaessa kanteen perusteena olevan velvoitteen täytäntöönpanopaikka on:

— irtaimen tavaran kaupassa se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava,

— palvelujen osalta se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä palvelut sopimuksen mukaan suoritettiin tai oli suoritettava,

c) jollei sovelleta b alakohtaa, sovelletaan a alakohtaa – –”

11 Asetuksen N:o 44/2001 II luvun 6 jaksossa, jonka otsikko on ”Yksinomainen toimivalta”, olevassa 22 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Seuraavilla tuomioistuimilla on asianosaisten kotipaikasta riippumatta yksinomainen toimivalta:

1) asiassa, joka koskee esineoikeutta kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden vuokrasopimusta, sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, missä kiinteistö sijaitsee.

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

12 Krejci Lager, jonka kotipaikka on Wien, nosti Bezirksgericht für Handelssachen Wienissä (Wienin kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä alioikeus) kanteen, jossa se vaati, että Olbrich Transportin, jonka kotipaikka on Gornau (Saksa), on maksettava sille määrä, joka vastaa varastointikorvausta sille kuuluvalle ja Wienissä sijaitsevalle tontille varastoiduista tavaroista. Kyseinen määrä koskee vuoden 2008 40. kalenteriviikon ja 52. kalenteriviikon välistä ajanjaksoa. Kantaja vahvisti varastointikorvauksen määräksi 325 euroa.

13 Bezirksgericht für Handelssachen Wien katsoi, ettei sillä ollut kansainvälistä toimivaltaa, ja jätti kanteen tutkimatta. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että kanne pitäisi nostaa asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan mukaisesti riidanalaisen sopimusvelvoitteen täytäntöönpanopaikan tuomioistuimessa. Kyseinen velvoite on varastointikorvauksen maksaminen eli rahavelka, joka vastaa oikeutta, johon kanne perustuu.

14 Kyseisen asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitelleen tuomioistuimen mukaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset rahavelat on luokiteltava Itävallan lainsäädännön mukaan ”lähetysveloiksi” (”Schickschulden”) ja suoritettava velallisen kotipaikassa. Näin ollen asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettu ”[paikkakunta], missä kanteen perusteena oleva velvoite on – – täytettävä”, oli Saksassa, ja itävaltalaiset tuomioistuimet eivät näin ollen olleet toimivaltaisia ratkaisemaan pääasiaa.

15 Pääasian valittaja valitti kyseisestä ratkaisusta Handelsgericht Wieniin (Wienin kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä tuomioistuin) ja väitti, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohtaa ei voitu soveltaa pääasian tosiseikkoihin. Sen mukaan varastointia koskeva sopimus on palvelujen suorittamista koskeva sopimus. Näin ollen tällaisen sopimuksen täytäntöönpanopaikka on kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan mukaisesti se paikka, jossa palvelu on suoritettu. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasian vastapuoli väittää sitä vastoin, että varastointia koskeva sopimus ei merkitse palvelujen suorittamista vaan tilojen asettamista käytettäväksi.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että se on ylimmän oikeusasteen tuomioistuin oikeudenkäynnissä, jossa on kyse alle 5 000 eurosta. Se katsoo, että unionin oikeuden tulkintaa koskevaan kysymykseen annettava vastaus ei ole niin ilmeinen, ettei perustellulle epäilylle jäisi sijaa.

17 Tässä tilanteessa Handelsgericht Wien on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko tavaroiden varastointia koskeva sopimus – – asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa tarkoitettu palvelujen suorittamista koskeva sopimus?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

18 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklassa määrätään, että jos ennakkoratkaisukysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä tai jos ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta ei ole perusteltua epäilystä, unionin tuomioistuin voi esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää ratkaista asian perustellulla määräyksellä. Unionin tuomioistuin katsoo, että kyseistä määräystä on sovellettava käsiteltävään asiaan.

19 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toista luetelmakohtaa tulkittava siten, että tavaroiden varastointia koskeva sopimus on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu palvelujen suorittamista koskeva sopimus.

20 Aluksi on muistutettava, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdassa vahvistetaan sopimusta koskeviin asioihin liittyvä erityistä toimivaltaa koskeva sääntö. Kyseisen erityisen toimivallan, jonka osalta kantajalla on valinnanmahdollisuus ja joka täydentää vastaajan kotipaikan tuomioistuimen toimivaltaisuutta koskevaa yleistä arviointiperustetta, tunnustaminen on perusteltu sillä, että itse asian ja sellaisen tuomioistuimen välillä, jossa asia voidaan saattaa vireille, on tietyissä tarkoin määritetyissä tilanteissa läheinen liittymä (ks. vastaavasti asia C-204/08, Rehder, tuomio 9.7.2009, Kok., s. I-6073, 32 kohta).

21 On todettava, että oikeuskäytännön mukaan kantaja voi nostaa kanteen sopimuksen täytäntöönpanopaikan tuomioistuimessa myös silloin, kun osapuolet ovat erimielisiä kanteen perusteena olevan sopimuksen syntymisestä (ks. Brysselin yleissopimuksen osalta asia 38/81, Effer, tuomio 4.3.1982, Kok., s. 825, 8 kohta).

22 Kun riidanalaisen sopimuksen luonteenomaisena velvoitteena on tavaroiden myynti tai palvelujen suorittaminen, asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädetään, että henkilöä, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, vastaan voidaan nostaa tällaisen sopimuksen perusteella kanne toisen jäsenvaltion sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kyseisen sopimuksen luonteenomainen velvoite oli täytetty tai olisi pitänyt täyttää. Palvelujen suorittamista koskevista sopimuksista johtuvien velvoitteiden täytäntöönpanopaikan osalta kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa määritellään tämä liittymäperuste itsenäisesti tuomioistuinten toimivaltaa koskevien sääntöjen yhdenmukaistamista ja ennakoitavuutta koskevien tavoitteiden vahvistamiseksi (ks. vastaavasti em. asia Rehder, tuomion 33 ja 36 kohta ja asia C-19/09, Wood Floor Solutions Andreas Domberger, tuomio 11.3.2010, Kok., s. I-2121, 23 ja 26 kohta).

23 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle toimittamista tiedoista ilmenee, että pääasiassa kyseessä oleva sopimus koskee tavaroiden varastointia. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa muun muassa, että sen on ratkaistava kansainvälistä toimivaltaansa koskeva ongelma tilanteessa, jossa pääasian vastapuolen, joka on Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, tavarat on varastoitu Itävallassa sijaitsevalle tontille.

24 Sen selvittämiseksi, kuuluuko tällainen tilanne asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan soveltamisalaan, on pohdittava, onko tavaroiden varastoinnissa kyse kyseisessä säännöksessä tarkoitetusta ”palvelujen suorittamisesta”.

25 On todettava, että asia on näin.

26 On nimittäin muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa oleva palvelujen käsite edellyttää vähintäänkin sitä, että palveluja tarjoava osapuoli harjoittaa määrättyä toimintaa maksua vastaan (asia C-533/07, Falco Privatstiftung ja Rabitsch, tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-3327, 29 kohta).

27 Tässä yhteydessä – kuten Itävallan ja Kreikan hallitukset ja Euroopan komissio tuovat esiin kirjallisissa huomautuksissaan – on todettava, että varastointia koskevan sopimuksen määräävä osatekijä on se, että varastoija huolehtii kyseisten tavaroiden varastoinnista toisen sopimuspuolen lukuun. Tämä sitoumus merkitsee näin ollen määrättyä toimintaa, joka muodostuu ainakin tavaroiden vastaanottamisesta, niiden säilyttämisestä turvallisessa paikassa ja niiden luovuttamisesta toiselle sopimuspuolelle asianmukaisessa kunnossa.

28 Väitteestä, jonka mukaan kyseinen sopimus koskee pelkkää tilojen vuokraamista, on todettava, että SEUT 267 artiklassa, joka perustuu kansallisten tuomioistuimien ja unionin tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, tarkoitetussa menettelyssä oikeusriidan tosiseikaston arvioiminen kuuluu yksinomaan kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan. Erityisesti on huomattava, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen lausumaan ainoastaan unionin säännöksen tulkinnasta tai pätevyydestä niiden tosiseikkojen perusteella, jotka kansallinen tuomioistuin sille ilmoittaa (asia C-491/06, Danske Svineproducenter, tuomio 8.5.2008, Kok., s. I-3339, 23 kohta ja yhdistetyt asiat C-319/10 ja C-320/10, X ja X BV, tuomio 10.11.2011, 29 kohta).

29 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevien tietojen mukaan pääasiassa kyseessä oleva sopimus ei kuitenkaan koske tilojen vuokrausta vaan tavaroiden varastointia. Sen lisäksi, että unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole kyseenalaistaa kyseistä tosiseikoista tehtyä arviointia, on todettava, että kyseistä ensiksi mainittua sopimustyyppiä koskevaa tuomioistuimen toimivaltaa säännellään joka tapauksessa asetuksen N:o 44/2001 22 artiklan 1 alakohdassa, joka koskee kiinteän omaisuuden vuokraamista koskevaa

yksinomaista toimivaltaa (ks. Brysselin yleissopimuksen osalta asia 241/83, Rösler, tuomio 15.1.1985, Kok., s. 99, 24 kohta ja asia C-280/90, Hacker, tuomio 26.2.1992, Kok., s. I-1111, 10 kohta) ja jonka mukaan ainoastaan sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa kiinteistö sijaitsee, ovat toimivaltaisia.

30 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toista luetelmakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tavaroiden varastointia koskeva sopimus on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”palvelujen suorittamista koskeva sopimus”.

Oikeudenkäyntikulut

31 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toista luetelmakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tavaroiden varastointia koskeva sopimus on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”palvelujen suorittamista koskeva sopimus”.

Allekirjoitukset